

Dr. Cornel Iancu, „avocat” al românității arădene

Dr. Cornel Iancu, „lawyer” of Arad’s Romanian origins

*Ioan Tuleu,
Societatea Științifică de Istorie – Filiala Arad*

Abstract

The lawyer Cornel Iancu was one of the most active personalities from Arad, pursuant to the relations he kept with the romanians who were fighting for gaining the national movement. He was part of Arad’s County administration. In december 1918 he was chosen to be a delegate in the Country Counsel and, from 1919, he was a delegate in Romania’s Parliament. Beside the profesional and political activities he also did some important agricultural practices. His farm was expropriated in 1945 and he was deported, for a long period, in Hunedoara County, because of the communist interests.

Key words: active peronalities, Arad, national movement.

Cornel Iancu a fost una dintre cele mai importante personalități angrenate în lupta pentru autodeterminare politică și culturală a românilor din Imperiul Austro-Ungar. El s-a remarcat și în plan profesional și economic, devenind în cursul anilor un om bogat, putând astfel să finanțeze și activitățile desfășurate în slujba națiunii sale.

S-a născut la Cinteș, în casa cu nr 263, la 30 mai 1876, ca fiu al preotului paroh Ioan Iancu (1825-1907) și al mamei Anna. Nași de botez i-au fost Saveta și George Morariu. (Protocolul botezilor Cinteș, A.N.D.J.A). Tatăl a fost, la rândul său, angajat în lupta națională, înscriindu-se în Partidul Românesc din Comitatul Aradului, constituit la 28 august 1868. De altfel și ceilalți fii ai preotului Ioan; Iustin și Aurel și ei preoți, au fost participanți activi alături de fruntașii românilor arădeni în diferite activități naționale, Iustin Iancu, preot în Zărand, fiind chiar unul dintre memorandiști. Educația din familie a fost esențială pentru dedicarea fiilor săi cauzei naționale (din poziția de preoți a primilor doi), care au fost angrenați în numeroase activități, inclusiv au candidat pe listele naționale la alegerile comitatense.

Fiul Cornel s-a îndepărtat însă de cariera preoțească, alegând dreptul pe care îl termină la Budapesta. Devine apoi unul dintre cei mai cunoscuți avocați arădeni, profund implicat în viața socială a județului și orașului. A fost doctor în științe juridice și s-a înscris ca avocat stagiar în Camera Avocaților din Arad, la data de 6 ianuarie 1900. După un stagiu la avocații Simion Popovici Deseanu și Ștefan Cicio Pop a devenit apoi avocat definitiv, la data de 8 iulie 1904. Și-a stabilit biroul în Arad, unde a profesat avocatura, fără întrerupere, până la 4 martie 1947, dată la care a fost radiat din Barou, la cerere. (Emil Arbonie, Dicționarul avocaților arădeni) S-a făcut remarcat de către contemporani încă de la începutul carierei în calitate de apărător al țăranilor răsculați de la Șepreuș (1904-1905), unde l-a avut ca maestru pe mai cunoscutul avocat Ștefan Cicio Pop.

Cornel Iancu a fost unul dintre tinerii arădeni din PNR adepți ai activismului politic și a sprijinit, în calitate de membru al Clubului Român Comitatens și de membru al Consiliului Național al Partidului, implicarea în alegerile pentru Congregația (Consiliul) Comitatului Arad și respectiv pentru Parlamentul de la Budapesta. Decizia de revenire a românilor în adunarea comitatului, care s-a luat în toamna anului 1895, a prilejuit intrarea în lupta electorală locală a fruntașilor politici arădeni, care au obținut la prima participare, 7 noiembrie 1895, 25 mandate românești în congregația comitatului, la care s-au alăturat viriliștii (cei de drept). Între cei aleși s-a aflat și Iustin Iancu, preot în Cinteii, fratele lui Cornel Iancu. De aici înainte, până în 1904, numărul aleșilor dintre români va fi din ce în ce mai mare (43 aleși în 1904, plus 54 viriliști). Începând din acest moment în lupta electorală se va implica și Cornel Iancu, impulsivat și de cei cu care a lucrat ca avocat până atunci, învățând mult de la maestrul său Ștefan Cicio Pop. Astfel, în 1907, la alegerile pentru Congregația comitatului, Cornel Iancu a fost desemnat membru în Comisia de scrutin a cercului Cinteii, unde candidații naționali au câștigat amândouă locurile puse în competiție (Gheorghe Popovici și Ioan Mladin). De remarcat că în Cinteii erau preoți Ioan Iancu și Iustin Iancu. În 1907 Cornel Iancu a candidat pentru congregație în cercul electoral de la Grăniceri, unde lista Partidului Național a ieșit în întregime victorioasă, componența ei fiind alcătuită de Mihai Veliciu, George Popovici, Iustin Marșieu și Cornel Iancu. Aurel Iancu a candidat și el la Zărand, unde era preot, însă naționali au fost învinși. Cornel Iancu a reușit din nou accederea în Congregația comitatului în același cerc electoral, la alegerile din 21 octombrie 1913, alături de Mihai Veliciu, George Popovici și Iustin Merșieu, asta, deși pe ansamblu rezultatele au fost mai slabe decât în scrutinurile electorale anterioare. (Lucian Petraș, Mihai Veliciu, studiu și documente).

Conferința electorală a Partidului Național Român, desfășurată la Sibiu, la 10 ianuarie 1905, a hotărât cu 79 de voturi pentru și 12 împotriva participarea la scrutinul pentru Dieta din Budapesta, ce urma să se desfășoare în 26 ianuarie. Între participanții la conferință se află și Cornel Iancu, alături de alți 13 delegați de la Arad. Candidatul Ioan Rusu Șirianu, de la cercul electoral de la Chișineu Criș, a fost ajutat și de avocatul Cornel Iancu.

La alegerile din 1910 îl întâlnim din nou, în 6 mai, la Cinteii, la adunarea electorală alături de Octavian Goga, candidatul național pentru alegerile din Dieta budapestană, din 1 iunie. „Primii care s-au prezentat la vot au fost alegătorii din Cinteii, care ne-au adus peste 100 de voturi”, nota Tribuna din 2 iunie 1910. În tot acest timp Cornel Iancu întreține legături și cu românii din Regat și sunt de amintit întâlnirile pe care le-a avut cu Ioan Luca Caragiale în casa sa din Piața Avram Iancu (Piața Libertății), colț cu strada Ioan Meșianu (Informații de la dr Vasile Popeangă). Cornel Iancu a făcut parte, alături de Alexandru Vaida Voievod, Iuliu Maniu, Ștefan Cicio Pop, Iustin Marșieu și din comisia care coordona ziarul Românul, apărut în 1 ianuarie 1911.

Eșecul PNR de la alegerile din 1910 determină intensificarea muncii politice directe cu alegătorii, fiind organizate în toată Transilvania întâlniri cu aceștia, la care participă fruntașii partidului. Astfel, în 5 noiembrie 1911 Cornel Iancu va participa la adunarea populară de la Comloșu Mare, unde a și fost invitat să vorbească alături de Alexandru Vaida Voievod, Iustin Marșieu, Vasile Goldiș etc. Este tot timpul alături de mentorul său, Ștefan Cicio Pop, și participă, printre altele, la întâlnirea acestuia cu alegătorii de la Șiria, din 31 decembrie 1911. (Radu Ardelean, Ștefan Cicio Pop în anul politic 1911, în Corneliu Pădurean, Ștefan Cicio Pop, p. 66-69).

Una din cele mai importante manifestări populare românești din anul 1911 a fost cea din 16 februarie, desfășurată la Casa națională din Cartierul Pârneava. Adunarea de aici a fost deschisă de Vasile Goldiș, care l-a propus ca președinte pe deputatul dietal dr. Ștefan Cicio Pop, iar ca notari (secretari) au fost aleși dr. Iustin Marșieu și dr. Cornel Iancu. (Virgiliu Bradin, Pârneava, suburbiul românesc al Aradului, vol I. Edit Promun, p. 379-381)

Ca urmare a implicării depline în mișcarea națională, în noiembrie 1918, Cornel Iancu este ales delegat la Marea Adunare de la Alba Iulia și devine astfel unul dintre cei 1228 de delegați care au votat unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu Regatul României. În continuare face parte din Sfatul Țării, care va fi un fel de parlament al Transilvaniei, cu sediul la Sibiu. La 1 noiembrie 1919 este ales deputat în

Parlamentul României pe listele Partidului Național Român, cum la fel se va întâmpla și la alegerile din 1920. În anii următori el se retrage treptat, din politică și se ocupă mai mult de biroul avocațial pe care îl are la Arad, printre clienții lui numărându-se câțiva dintre marii moșieri ai vremii. Deasemenea se ocupă de afaceri și, profitând de succesiunea contelui Nadasdy Torna din Iratoșu, cumpără, în 1933, de la Nadasdy Ferencz unele imobile și 120 hectare în Iratoșu. Este ales și membru în consiliul de administrație al Societății de Agricultură „Corvin” din Arad și arendaș al dreptului de vânătoare în pădurile statului din Ilteu, Toc, Pârnești, Slatina, Baia, Julița și Lupești. Are, de asemenea, acțiuni la Uzinele Reșița, la ITA, Întreprinderea Forestieră Română etc. (A.N.D.J Arad: Fond Iancu Cornel, Birou avocațial, nr 77, AJAN Arad).

Ferma din Iratoșu a dr. Iancu Cornel avea în septembrie 1944 209 iugăre cadastrale și a fost organizată și exploatată după practicile agriculturii raționale, cultivându-se plante agricole selecționate. Ferma a mai posedat 40 de vaci Simenthal, 12 iepe de reproducție, scroafe mangalița, îngrășătorie de porci. Ferma a fost expropriată în 1945, dar cultivă în continuare 50 hectare și folosește batoza pentru prestări servicii. În 1949, biroul avocațial este naționalizat, pierde și restul pământului și Cornel Iancu este apoi deportat, ca „exploatare”, în Hațeg. (Antoniou Martin, Economie și societate).

Iancu Cornel nu a fost căsătorit niciodată și prin urmare nu a avut urmași direcți, dar a fost un om care și-a iubit mult familia, în special părinții și o mărturie revelatoare în acest sens ne-a transmis Ana Riviș, profesoară de fizică: „Mi-aduc aminte cum avocatul Cornel Iancu venea în sat cu mașina, drumul nu era asfaltat și un nor de praf se ridica în urma mașinii iar noi, toți copiii de pe stradă, fugeam în întâmpinare pentru că ne aducea dulciuri și turtele. Era înainte de război și venea foarte des, cam o dată pe lună, pentru că mergea la cimitirul părinților, unde a construit un monument”. Cornel Iancu nu a uitat Cinteul, comuna în care s-a plămădit ființa lui, și pe lângă revenirile dese în mijlocul sătenilor a și încercat să îi ajute prin sfaturile sale, ajutorul de specialitate și chiar prin unele donații cum a fost cazul cu iconostasul bisericii frumos sculptat pe scândură de tei.

După ce s-a întors din deportare a locuit o vreme în Arad pe strada Tribunalul Buteanu, unde a și murit, îngrijit fiind până la sfârșitul vieții de nepoata Cornelia, fiica lui Iustin Iancu. Inițial a fost îngropat la Arad, dar după câțiva ani a fost deshumat iar rămășițele pământești au fost depuse în pământul Cinteului, alături de părinții săi, conform dorinței exprimate pe când trăia.

Bibliografie

- A.N.D.J.A - Fond avocațial Iancu Cornel
A.N.D.J.A - Protocolul botezaților greco-ortodocși născuți între anii 1867-1887 Cinteii
Antoniou Martin, Economie și societate în județul Arad. Un studiu asupra agriculturii anilor 1944-1948
Dan Demșea , Delegați arădeni la Adunarea Națională de la Alba Iulia, Ziridava nr XVIII, Muzeu județean arad, 1993, p 275
Prof. Dr. Vasile Popeangă, informații orale
Prof. Ana Riviș, informații orale
Rațiu Melentina – nepoată, informații orale
Emil Arbonie, dicționar avocați Arad, manuscris
Lucian Petraș, Mihai Veliciu (1846-1921), studii și documente.
Ioan Valeriu Tuleu, Cinteii – satul dintre bălți, Editura Viața arădeană, Arad 2008.
Virgiliu Bradin, Pârneava, suburbiul românesc al Aradului. Editura Promu, Arad 2013.